GELDERS ARCHIEF

Waterschap Vallei en Veluwe
T.a.v. mevrouw Ornstein
Postbus 4142
7320 AC APELDOORN

Onderwerp : Verkenning toetreding tot de GR "Gelders Archief"
Nummer : A2024-64
Datum : 23 december 2024

Geachte Dijkgraaf, mevrouw Ornstein,

Dank voor onze plezierige kennismaking op 20 november jl. Wij hebben deze dag onder andere gesproken over de mogelijkheden van een eventuele toetreding van het waterschap Vallei en Veluwe tot de Gemeenschappelijke Regeling (GR) van het Regionaal Historisch Centrum (RHC) "Gelders Archief". Naar aanleiding hiervan nodigde u ons uit hierover een verkenningsnotitie te schrijven. Deze brief is een reactie hierop. Wij hebben graag met u contact over de vervolgstappen.

Het Waterschap Vallei en Veluwe en het Gelders Archief zijn formeel met elkaar verbonden via een dienstverleningsovereenkomst (DVO) van d.d. 18-9-2014. Wij beheren van het waterschap en van zijn rechtsvoorgangers 875 strekkende meter fysiek archief. Specifiek voor aansluiting op het digitaal depot is er in oktober 2023 een concept DVO opgemaakt inclusief kostenmodel.

Over toetreding van het waterschap tot de Gemeenschappelijke Regeling van het Gelders Archief zijn in de periode 2018 – 2020 al diverse mailwisselingen gevoerd met mijn voorgangers. In dit schrijven zet ik uiteen waarom een keuze voor toetreding voor het waterschap zowel praktisch en financieel alsook vanuit maatschappelijk en strategisch oogpunt interessant is.

Bij toetreding van het waterschap tot de GR[1] van het Gelders Archief worden alle bestaande dienstverleningsafspraken vervangen. Daarom zouden bij het vervolgproces alle relevante vertegenwoordigers van beide organisaties vroeg betrokken moeten worden.

Maatschappelijke waarde van de Gemeenschappelijke Regeling Gelders Archief

Het Gelders Archief is gevestigd in Arnhem en is een Gemeenschappelijke Regeling. De huidige deelnemers het Rijk, gemeente Arnhem, gemeente Rheden, gemeente Renkum en de gemeente Rozendaal hebben in deze GR gezamenlijk de zorg voor hun archieven en het toezicht op hun informatiehuishouding georganiseerd. Voor de inhoud van de regeling verwijs ik u naar overheid.nl.[2]

Het Gelders Archief heeft in de provincie Gelderland een unieke rol als beheerder, bewaarder en ontsluiter van archieven conform de Archiefwet. Wij zijn specialisten in duurzame toegankelijkheid en informatiedienstverlening. Wij houden toezicht en adviseren overheden over informatiebeheer en wij verzorgen toegang tot informatie voor iedereen die daar recht op heeft. Dit doen wij voor de

[1] De regels van de Wgr en GR zijn hierop van toepassing

[2] De wijzigingen van de Wgr die per 1 juli 2022 in werking zijn getreden worden momenteel verwerkt in een aangepaste GR die na goedkeuring wederom gepubliceerd zal worden. Tot die tijd handelt het Gelders Archief al naar de regels van de gewijzigde WgR11.

GELDERS ARCHIEF

deelnemers in onze gemeenschappelijke regeling en de overheden waarmee wij een dienstverleningsovereenkomst hebben. De naar het Gelders Archief overgebrachte archieven zijn, behoudens daartoe gestelde beperkingen, openbaar en kosteloos te raadplegen via onze website en scanning op verzoek voor wie dat wil, en fysiek via onze studiezaal. Deze dienstverlening doen wij in een neutrale en niet politieke omgeving.

Grondslag van een Dienstverleningsovereenkomst en een Gemeenschappelijke Regeling

De GR is gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) en biedt een formeel kader met democratische controle via de deelnemende bestuursorganen. De Wgr is erop gericht om gemeenten, provincies en waterschappen gemakkelijker te laten samenwerken. Een specialistische GR op het gebied van archivering en het ontsluiten van overheidsinformatie, draagt bij aan duurzame toegankelijkheid en openheid van overheidsinformatie. Deelneming aan een GR voor archiefbeheertaken is niet aanbestedingsplichtig.[3]

Een DVO is een privaatrechtelijke overeenkomst die in tegenstelling tot deelname aan een GR minder goed ingebed is in de bestuurlijke en democratische verhoudingen. Bij een DVO is het waterschap geen "mede eigenaar" en het kan geen bestuurlijke invloed uitoefenen.

De strategische en praktische voordelen bij GR deelname

Bij deelname aan de GR neemt het Waterschap zitting in het bestuur van het Gelders Archief.[4] Als medebestuurder heeft het Waterschap directe invloed op de afstemming op gezamenlijke langeretermijnbehoeften, (innovatie)beleid en de strategische koers waarbij rekening wordt gehouden met de snelle ontwikkelingen van digitaal gebied, evenals de bijbehorende behoeften en vraagstukken. Kennisdeling op het gebied van duurzame toegankelijkheid en informatiesystemen tussen sterke en gelijkwaardige partners leidt daarbij tot kwaliteitsverbetering.

Toetreding tot de GR biedt het Waterschap een langere termijn zekerheid voor het beheer van archieven. Dit komt doordat er al fysieke en eventueel digitale ruimte is gereserveerd onze archiefbewaarplaats. Dit is niet het geval bij een DVO.

Sterke deelnemers in de GR geeft kracht aan de maatschappelijke waarde van het Gelders Archief Door de aanstaande uittreding van het Rijk[5] uit de Gemeenschappelijke Regeling is er een maatschappelijk belang bij een uitbreiding van de huidige GR met een sterke partner zoals het waterschap. Het waterschap is een gelijkwaardige partner en geeft een gewenste borging van het Gelders Archief in de regio.

---

[3] Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft bevestigd dat deelnemers in de GR archiefbeheertaken door middel van taakoverdracht hebben overgedragen aan het Openbaar Lichaam GR. Dit betreft de interne organisatie van de staat en de overdracht van bevoegdheden, zodat geen sprake is van een overheidsopdracht en dus ook niet van een aanbestedingsplicht. Er is en samenwerking van overheidsinstanties, er wordt geen "marktpartij" bevoordeeld en dus past het binnen de uitzonderingen op de aanbestedingsplicht van art 2.24 Aanbestedingswet 2012.

[4] Het Gelders Archief heeft een Dagelijks Bestuur en een Algemeen Bestuur. Toetreding tot welk(e) besturen is onderwerp van het gesprek bij vervolgstappen.

[5] De uittreding door toenmalig Minister Slob is in 2018 aangekondigd voor alle gemeenschappelijke regelingen van de RHC's. Om terugtreding mogelijk te maken dient de Archiefwet gewijzigd te worden. Deze wijziging was voorzien voor 2021, maar is meerdere keren uitgesteld. De uittreding wordt op dit moment verwacht per 1 januari 2027. Afspraken over een duurzame samenwerking tussen het Ministerie van OCW en de RHC's na uittreding zijn op 1 februari 2024 vastgelegd in een bestuursconvenant. Hierin heeft de staatssecretaris ook de afspraken bevestigd om de financiële bijdrage die verbonden is aan het beheer van de fysieke archieven te continueren na uittreden uit te regelingen.

GELDERS
ARCHIEF

De algemene ontwikkeling is dat het materiaal zoveel als mogelijk digitaal beschikbaar komt voor het publiek. En dat het digitale en het gedigitaliseerde materiaal in een digitaal depot voorziening[6] wordt opgenomen. In de toekomst worden meer en meer collecties verbonden via digitale netwerken. De vluchtige en kwetsbare aard van digitale informatie en de grote dynamiek van het dataverkeer in omvang en vorm zijn ook aanleiding om samenwerking in kennis en visie te zoeken. Het E-depot innoveert continue en biedt zekerheid voor lange termijn gestructureerde opslag en oneindige raadpleging van archieven (nu bestanden en op termijn databases, websites, social media etc.). Een visie van duurzame toegankelijkheid van meet af aan (*by design*) als onderdeel van de informatiehuishouding van overheden kan in samenwerking verder verkend worden.

Financiële voordelen bij GR deelname

Op dit moment heeft het Gelders Archief 875 meter fysiek archief in depot tegen een DVO prijs van ca. €144,-- per meter excl. BTW[7]. Op basis van een schatting die in een eerder stadium gemaakt is zou het Waterschap in 2040 behoefte hebben aan 1310 meter fysieke opslag. Het GR tarief is nu[8] ca. €140,-- per meter. GR deelnemers betalen daarbij geen 21% BTW over de lumpsum kosten, daar waar het DVO tarief wel belast is. Bij toetreding tot de GR koopt het Waterschap de te verwachten aantal strekkende meters depot al in en heeft het de garantie van ruimte in de archiefbewaarplaats van het Gelders Archief. In de toekomst komen er meer meters en is een lagere GR prijs per meter steeds interessanter. De kosten voor uitplaatsing van archief zijn nu niet meegenomen maar zijn bij toetreding tot de GR 25% erbij zonder BTW.[9]

Ook het tarief voor deelname aan het digitaal depot voorziening is voor GR deelnemers lager (per inwoner en met een verdeelsleutel die landelijk door de RHC's gehanteerd wordt)[10] dan voor niet GR-deelnemers. Voor gebruikmaking van een (digitaal) archief vervalt bij toetreding tot de GR de risico-opslag van ca. € 12.780,-- (inclusief indexatie 2024).

Vervolgstappen verkenning

Graag hoor ik van u wat een geschikte vervolgstap is om deze verkenning voort te zetten. Uiteraard ben ik bereid om waar nodig aanvullende informatie aan te leveren ter voorbereiding hierop.

Hoogachtend,

Petra Links
Waterschapsarchivaris waterschap Vallei en Veluwe

---

[6] Zoals een E-depot

[7] € 144,-- is incl. indexering o.b.v. CPI. In 2023 was dit €140,-- excl. btw.

[8] De jaarlijks prijscompensatie vindt achteraf plaats o.b.v. het Rijk. Op langere termijn lopen de indexeringen van CPI en het rijk gelijk op.

[9] Uitplaatsing kan voorkomen in de periode voorafgaand aan de wettelijke verplichte overbrenging van archieven. Bij uitplaatsing gaat het zorgdragerschap over het archief niet over naar het Gelders Archief, maar blijft het in handen van in dit geval het waterschap Vallei en Veluwe. Het beheer van de archieven ligt bij uitplaatsing wel bij het Gelders Archief, net als de zorg voor de duurzame toegankelijkheid. Middels uitplaatsing (of vervroegd overbrenging) kunnen beheerslasten van de archiefvormer omlaag gebracht worden.

[10] Het waterschap Vallei en Veluwe levert de gegevens van het aantal inwoners ieder jaar aan. In 2024 was dit aantal 1,2 miljoen.